

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 22 april 1892, kl. 12 midd.

Betänkande, angående allmänna bevillningen.

Sedan utskottet till behandling förehaft dels Kongl. Maj:ts proposition, n:o 59, med förslag till ändrad lydelse af §§ 52 och 59 i kongl. förordningen den 14 september 1883 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, dels ock samtliga till utskottet hänvisade motioner rörande allmänna bevillningen, får utskottet jemlikt 40 § riksdagsordningen häröfver afgifva betänkande.

Uti berörda proposition har Kongl. Maj:t, under åberopande af bilagdt protokoll öfver finansärenden för den 24 mars 1892, föreslagit Riksdagen att besluta, det §§ 52 och 59 i kongl. förordningen den 14 september 1883 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst må erhålla följande förändrade lydelse:

§ 52.

För att granska bevillningstaxeringarna samt pröfva och afgöra anförda besvär eller annars framställda anmärkningar i anledning af taxeringsnämndernas vidtagna åtgärder och beslut skall en pröfningsnämnd årligen under senare hälften af september månad sammanträda, för hvart

och ett län i länets residensstad och för Stockholms stad i Stockholm, egande denna nämnd — — — — — jemlik beskattning påkallade.

§ 59.

Mom. 1. Alla pröfningsnämndens beslut — — — — införda förändringar eller gjorda tillägg. Den, som fört pröfningsnämndens protokoll, åligger att i Stockholm till öfverståthållarembetet och i länen till vederbörande magistrater eller kommunalstämmors ordförande före oktober månads utgång, vid bot af fem kronor för hvarje dag, hvarmed den sålunda bestämda tiden öfverskrides, aflemna för hvarje församling i stad och hvarje kommun på landet utskrifna utdrag af nämnda protokoll, utvisande alla af pröfningsnämnden beslutade förändringar uti och tillägg till de af taxeringsnämnderna vidtagna taxeringsåtgärder. Dessa protokollsutdrag — — — — vidtagit ändring.

I Stockholm — — — — skattskyldig tillställas.

Mom. 2. Inom tre veckor — — — — debiteringen verkställande.

De i § 49 mom. 3 omförmälda — — — — — för att der förvaras.

Utskottet, som rörande anledningen till propositionens tillkomst äfvensom dess närmare innebörd hänvisar till det propositionen bilagda utdrag af statsrådsprotokollet, har icke något att emot förslaget erinra utan hemställer,

1:o) att Riksdagen måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t uti förevarande proposition n:o 59 föreslagit.

Uti § 12 af gällande bevillningsförordning stadgas angående orten, hvarest skattskyldig skall taxeras för inkomst af kapital och arbete:

Skattskyldig taxeras för inkomst af kapital och arbete:

d) handlande, fabriksägare samt annan yrkes- och näringsidkare; för inkomst af rörelsen eller yrket: å den eller de orter, der rörelse eller yrke eller någon hufvudsaklig gren deraf på mera sjelfständigt sätt eller i afsevärd omfattning idkas; dock skola handlande i de städer, hvilka innefatta flere församlingar, för den handelsrörelse, de derstädes idka,

äfvensom de skattskyldige, hvilkas rörelse eller yrke utöfvas på flere orter, men endast kortare tid på hvarje ort, taxeras inom den församling, der de äro mantalsskrifne.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 127, anmärker herr *Lasse Jönsson* i Sandby, att af den i förestående lagrum uttalade föreskrift, att inkomst af rörelse skall beskattas å den eller de orter, der rörelsen idkas, vederbörande myndigheter i åtskilliga af rikets städer tagit sig anledning att påföra landtbor, som å stadens torg i minut försälja landtmannaprodukter, bevillning, ett åtgörande, som i fall, då de sålunda beskattade öfver taxeringsnämndens beslut fullföljt talan hos Kongl. Maj:t, skall, enligt motionärens uppgift, på grund af ofvanintagna lagrum hafva vunnit Kongl. Maj:ts godkännande. Följden af denna beskattning har emellertid blifvit, att landtmännen i allmänhet upphört att torgföra sina produkter, så att i stället för det direkta utbytet emellan producenterna af landtmannaprodukter och städernas befolkning handeln med lifsförnödenheter numera i allmänhet eger rum genom mellanhänder, som oskäligt uppskörtat konsumenterna och, enligt motionärens åsigt, i främsta rummet orsaka den allmänna prisstegringen å lifsmedlen inom städerna. Då detta undertryckande af en loflig rörelse måste anses vara stridande mot en utvecklad och nyttig näringsfrihet och dessutom, såsom redan påpekats, länder till stor skada och förlust för städernas befolkning, hemställer motionären,

att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i bevillningsförordningen den 14 september 1883 i § 12 mom. d, att derifrån måtte undantagas all handel och rörelse med inhemska lifsförnödenheter.

Utskottet, som icke kan finna, att gällande bevillningsförordning gifver grundad anledning till sådan tolkning, att landtbor, som för försäljning i minut torgföra sina produkter, därför böra påföras inkomstbevillning jemlikt ofvanintagna stadgande, saknar kännedom om att någon fråga derom blifvit dragen under Kongl. Maj:ts pröfning.

Deremot hafva frågor om bevillnings utgörande för inkomst af handel med landtmannaprodukter, då den drifvits på ett mera sjelfständigt sätt eller i afsevärd omfattning, vid flera tillfällen pröfvats af Kongl. Maj:t, som i sådana fall godkänt vederbörande myndigheters beslut om bevillnings påförande enligt nämnda stadgande.

Då motionärens framställning om ändring i detta stadgande sålunda icke, för så vidt utskottet kunnat finna, grundar sig på något förefintligt behof och då en ändring i det syfte motionären antydt säkerligen skulle förfela det dermed angifna ändamålet, så hemställer utskottet,

2:o) att herr Jönssons motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Om ändrad lydelse af ofvanintagna moment har ytterligare en motionär inom Andra Kammaren framställt förslag.

Herr *Anders Persson* i Mörarp påpekar uti sin motion, n:o 113, hurusom den princip, som i fråga om beskattning af inkomst utaf rörelse genomgår nu gällande bevillningsförordning, nemligen att inkomsttagare skall påföras beskattning å ort, der rörelsen drifves, kan af den skattskyldige på ett mycket enkelt sätt gäckas, och anför motionären såsom exempel härå följande:

»Man bildar bolag för att å visst bestämdt ställe drifva någon rörelse i större omfattning, som kan kräfva flere hundra arbetare. Intressenterna i företaget äro bosatte å annan ort än den, der rörelsen bedrifves, och man bestämmer, att ett visst belopp eller vissa procent af rörelsens vinst skall utgå till någon eller några af intressenterna i företaget under formen af arrendeafgift eller dylikt. Genom bestämmelsen i § 10 uti gällande bevillningsstadga om de afdrag från beskattning, som må ske, är i mom. 4 litt. c medgifvet bland annat, att arrendeafgift må från inkomsten afdragas. När nu bolaget skall beskattas för den inkomst rörelsen lemnat, befinnes det, att hela eller den ojemförligt större delen af denna vinst har utbetalts till någon af intressenterna under form af t. ex. arrendeafgift. Bolaget är sålunda befriadt från någon beskattning af denna genom rörelsen dock uppkomna vinst, och då den eller de personer, som böra derfor beskattas, skola uppsökas, befinnes det, att de äro boende å helt andra orter; och härvid tillämpar man sista punkten i § 12, att beskattning skall påföras skattskyldig, der denne är mantalsskrifven. Alltså, ehuru må hända flere tiotusentals kronors behållning i verkligheten uppkommit af sjelfva rörelsen, går man fri från afgifter i större eller mindre mån till den kommun, som man påtvingat en massa arbetare, för hvilka kommunen har att betala betydliga årliga utgifter i form af kostnader för undervisningsväsendet och fattigvården. Förfarandet blifver ännu orimligare, då den så kallade arrendeafgiften utgifvits för en rättighet, som icke i och för sig sjelf utan först i sammanhang med rörelsens drift eger något som helst värde, exempelvis malmfyndigheter, stenkol och leror.»

Då emellertid ett dylikt tillvägagående länder till stor skada för den kommun, der rörelsen drifves, hemställer motionären, att Riksdagen för sin del ville besluta, att gällande förordning angående bevillning af

fast egendom samt af inkomst måtte uti § 12 litt. d. erhålla följande förändrade lydelse:

»handlande — — — — — omfattning idkas; skolande jemväl en hvar annan, hvilken af rörelsen eller yrket erhåller inkomst, vare sig den utgår med vissa procent eller med visst belopp af rörelsens behållna inkomst, därför beskattas å den eller de orter, der rörelsen idkas; dock — — — — — mantalsskrifne.»

Utskottet har tagit kännedom om det fall, som, enligt hvad upplýst blifvit, föranlett ifrågavarande framställning, och har utskottet rörande detsamma inhemtat, hurusom en grufegare, som öfverlåtit nyttjanderätten till sina grufvor å ett bolag mot viss årlig ersättning, först blifvit för denna ersättning beskattad dels inom den socken, der grufvorna voro belägna, dels ock i den stad, der han vore mantalsskrifven, hurusom derefter vederbörande pröfningsnämnd, på grufvegarens anhållan, det pröfningsnämnden måtte bestämma, hvarest berörda inkomst borde beskattas, förordnat, att det grufvegaren för ifrågavarande inkomst i staden påförda bevillningsbelopp skulle ur stadens taxeringslängd afföras och grufvegaren i den kommun, der grufvorna voro belägna, beskattas efter hela det belopp, hvartill inkomsten uppginge, samt hurusom slutligen såväl kammarrätten som Kongl. Maj:t uppå anförda besvär förklarar, att bevillning för ifrågavarande inkomst skulle grufvegaren påföras å hans mantalsskrifningsort och ej der grufvorna voro belägna.

Motionären synes, såsom naturligt är, icke hafva velat göra gällande den uppfattning, att en person, som till annan, för idkande af grufvedrift, upplåtit sin till grufva förvärfvade rätt och dervid såsom hyresafgift betingat sig viss andel i afkastningen, derigenom skulle anses inom den kommun, der grufvedriften eger rum, bedrifva rörelse, som borde derstädes beskattas. Motionärens förslag, enligt hvilket upplåtaren icke desto mindre skulle inom nämnda kommun påföras bevillning för berörda inkomst, afser sålunda införande i bevillningsförordningen af en ny princip, hvars antagande otvifvelaktigt borde medföra andra ganska omfattande ändringar i nämnda förordning. Till en sådan åtgärd anser emellertid utskottet skäl icke kunna hemtas af det nu refererade fallet, hvilket, så vidt utskottet har sig bekant, är enastående. Utskottet saknar nemligen anledning till det antagande, att öfverenskommelse om utgörande af sådan afgift, som ofvan berörts, skulle träffas i särskild afsigt att undandraga den kommun, inom hvilken grufvedriften eger rum, bidrag till kommunens utgifter. Men äfven om dylika fall förekomme, kunde utskottet dock icke biträda den af motionären föreslagna ändring, då densamma uppenbarligen skulle medföra stora olägenheter för den

skattskyldige och på ett betänkligt sätt förrycka enheten i vårt taxerings-system; och får utskottet för den skull hemställa,

3:o) att herr Perssons motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Två motionärer hafva vid innevarande riksdag inom Andra Kam-maren väckt förslag om fullständigt genomförande i vår bevillnings-lagstiftning af den s. k. sjelfdeklarationsprincipen, d. v. s. grundsatsen om den skattskyldiges ovilkorliga pligt att sjelfmant till taxeringsmyndig-heterna efter bästa förstånd och samvete uppgifva sina beskattnings-skyldiga inkomster vid vissa menliga påföljder för underlåtenhet eller bedrägligt förfarande derutinnan.

Sålunda har herr *J. A. Johansson* i Strömsberg i sin motion n:o 10 — under erinran hurusom i vår bevillningslagstiftning genom bestäm-melserna i §§ 16, 17, 18, 19 och 21 af gällande bevillningsförordning ett steg, ehuru ingalunda tillfredsställande, redan tagits i riktning mot sjelfdeklarationsprincipens genomförande samt, under förmenande att tiden vore mogen för att hos oss i likhet med hvad redan skett i åtskilliga andra länder, angående hvilkas lagstiftning i ämnet motionären lemnat vissa upplysningar, fullständigt genomföra sjelfdeklarationsprincipen — föreslagit, att Riksdagen måtte besluta ändring i bevillningsförordningen i sådant syfte,

att den, som enligt bevillningsförordningen är skyldig att erlägga skatt för inkomst af kapital eller arbete, åläggas att inom offentligen kungjord tid till bevillningsberedningens ordförande lemna uppgift å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått;

och att den skattskyldig, som detta underlåter, må böta ett belopp, svarande mot tio procent af den bevillning, som inom beredningsdistriktet varder honom påford för den inkomst, som uppgiften skolat afse, hvar-jemte Kongl. Maj:ts befallningshafvande på annålan af bevillningsbered-ningens ordförande eger att med föreläggande af lämpligt vite dylik uppgift infordra;

samt att, om det kan ledas i bevis att skattskyldig mot bättre ve-tande lemnat oriktig uppgift, han må vara skyldig icke allenast att er-lägga bevillning för det sålunda undanhållna beloppet, utan äfven der-utöfver erlägga en plikt af fem procent af samma belopp.

I motion n:o 75 anför jemväl herr *O. W. Redelius*, att sjelfdeklarationsprincipen vida bättre än den i gällande bevillningsförordning följda grundsats tillgodoser krafvet på en rättvis och pålitlig beskattning samt hemställer därför,

att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande bevillningsförordning, att under § 14 »2:o hvarje år» måtte införas ett nytt moment d) af innehåll, att hvarje skattskyldig skall anses pliktig att på heder och samvete uppgifva sin verkliga inkomst för nästföregående året med den påföljd för oriktig uppgift härutinnan, att dubbel bevillning till staten och dubbel skatt till kommunen skall påföras hela det belopp, som undandragits från beskattning till följd af den origtiga uppgiften.

Vid olika tillfällen hafva röster höjts för införande i vår bevillningslagstiftning af sjelfdeklarationsprincipen i mer eller mindre genomförd form utan att dock hafva tillvunnit sig allmänna gehör.

Sålunda dryftades frågan inom den komité, som den 19 juni 1858 erhöi Kongl. Maj:ts nådiga uppdrag att upprätta förslag till ny författning angående allmänna bevillningens utgörande, och har komitén i sitt underdåniga betänkande af den 2 juli 1859 angående densamma yttrat:

»En af de mest omtvistade frågorna vid lagstiftningen angående inkomstskatt är den, hvilka uppgifter skattskyldig bör åläggas meddela angående sina inkomster och hvilka tvångsmedel böra användas emot de i detta afseende tredskande. Lika otvifvelaktigt som det är, att de bästa upplysningar kunna meddelas af den skattskyldige sjelf, lika säkert är, att, till följd af den rådande stora oviljan mot dylika meddelanden, tillförlitliga underrättelser sällan blifva lemnade. Om skatten är eller förmodas framdeles blifva hög, önska de skattskyldige i allmänhet undandraga sig densamma eller någon del deraf. Men när skatten är måttlig, vill oftast, af olika anledningar, den ene *synas* fattigare, den andre förnögnare, än han verkligen är. Häri torde ligga förnämsta orsaken dertill, att de flesta uppgifter af skattskyldige blifva origtiga och missledande. Edgångar hafva i detta fall, likasom vid tulldeklarationer och andra dylika tillfällen, visat sig för ändamålet föga verksamma, men deremot föranledt missbruk af det heligaste samt vana att lättsinnigt begagna ed, till stort men för de viktigare fall, då edgång måste anlitas. Rättighet för taxeringsmän att fordra framläggande af *enskilde* personers bokföring har befunnits vara icke blott ett särdeles förhatligt medel utan ock en stark lockelse till svekfulla och missledande af- och påföringar. I betraktande af dessa med flera kända förhållanden och i synnerhet i den allmänna sedlighetens intresse hafva komiterade ansett, att man borde stanna dervid:

att i allmänhet af skattskyldig icke ovilkorligen fordra andra uppgifter angående hans egendoms värde eller hans inkomst, än sådana, hvilka af offentliga eller tillgängliga handlingar kunna kontrolleras;

att för dylik kontrolls möjliggörande vissa officiella uppgifter infor dras, men

att tillfälle likväl bör lemnas de skattskyldige till frivilligt aflemnande af fullständiga upplysningar angående sina inkomster, helst antagas kan, att ett visst antal personer alltid finnes, som ej hysa obenägenhet mot ett sådant meddelande, och att bland desse är mången, hvilkens uppgift, med afseende å hans kända redlighet, kan anses fullt tillförlitlig och då lemna den bästa ledning till bedömande både af hans egen och flere hans yrkeskamraters ställning;

att, till uppmuntrande af dylika fullständiga uppgifters frivilliga aflemnande, desamma, om skattskyldig så äskar, icke få offentliggöras, utan böra hemlighållas af dem, åt hvilka de meddelas; samt

att för öfrigt inga sådana inquisitoriska eller vexatoriska medel böra användas, hvarigenom skattskyldig frestas till osanna eller bedrägliga uppgifter och lagen blir förhatlig.»

Dessa skäl återfinnas jemväl i förberedande skattejemkningskomiténs betänkande.

Äfven skattregleringskomitén har i motiven till sitt den 17 augusti 1881 afgifna förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst yttrat sig öfver frågan och dervid andragit:

»Komiterade hafva, af skäl, som dels i bevillningsbetänkandet af den 2 juli 1859, dels ock i förberedande skatteregleringskomiténs betänkande finnas utvecklade, ansett sig böra afstå från försöket att i vår skattelagstiftning införa nyheten af obligatorisk sjelfdeklaration. Deremot hafva de ansett, att hittills gällande föreskrifter rörande bolags skyldighet att meddela en del för taxeringen viktiga upplysningar borde med fog kunna utsträckas icke obetydligt och således, bland annat, omfatta enahanda uppgifter rörande personliga aflöningsförhållanden, som det redan förut i fråga om statens och menigheters löntagare ålegat vederbörande embetsverk att lemna.»

Derjemte har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet till protokollet öfver finansärenden för den 8 januari 1883, bilagdt Kongl. Maj:ts proposition till 1883 års Riksdag med förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, i ämnet yttrat:

»Ehuru tvifvelsutänks ganska starka skäl kunna anföras för obligatorisk sjelfdeklaration vid uppskattning till bevillning, förefaller det mig likväl betänkligt att för närvarande i vår skattelagstiftning införa denna grundsats

i dess fulla utsträckning. Den tid, då denna skyldighet ännu var hos oss lagstadgad, ligger ännu alltför nära, för att man ännu skulle hafva glömt, huru betydelselösa de skattskyldiges uppgifter då voro för taxeringen. Det får icke heller förbises, att behovet af sjelfdeklaration till ledning vid uppskattningen gör sig helt olika gällande inom olika taxeringsdistrikt. Under det att å landsbygden och i mindre stadssamhällen taxeringsmyndigheterna i allmänhet hafva lätt nog att bedöma de skattskyldiges inkomstförhållanden, är det deremot i de större städerna svårighet egentligen uppstår att i många fall utan ledning af de skattskyldiges egna uppgifter bestämma den verkliga inkomsten af kapital och arbete. Det kan emellertid icke vara lämpligt att ålägga hela den bevillningsbetalande allmänheten en skyldighet, hvars fullgörande inom det stora flertalet taxeringsdistrikt icke har någon egentlig betydelse för de myndigheter, för hvilkas skull skyldigheten skulle vara tillkommen. Deremot finner jag det vara i sin ordning, att, när taxeringsmyndigheten anser sig behöfva ledning af den skattskyldiges egen uppgift, lagstiftningen anvisar myndigheten tillfälle att infordra sådan uppgift. Äfventyret för skattskyldigs underlåtenhet att i sådant fall lemna uppgift synes mig lämpligast böra bestämmas till den påföljden, att han får besvärsrätten i fråga om sin taxering inskränkt på sätt förslaget § 19 mom. 4 angifver. Den skattskyldige kan väl derigenom icke tvingas att aflemna någon uppgift, men den påföljd, för hvilken han utsätter sig genom sin underlåtenhet, bör utgöra honom en allvarlig maning att ställa sig taxeringsmyndighetens uppfordran till efterrättelse i hvarje fall, der icke alldeles särskilda skäl göra undvikandet af uppgifters aflemnande för den enskilde önskvärdt. Ett så beskaffadt utrymme för den enskildes fria bestämmande i förevarande afseende förefaller mig vara af omständigheterna påkalladt.»

Med afseende å hvad i betänkandet af den 2 juli 1859 om saken yttrats, har den ene motionären, herr Johansson, anmärkt bland annat, att deri anförda skäl emot sjelfdeklarationsprincipen med de många år, som sedan dess förflutit, måste anses hafva förlorat all bevisningskraft, helst skälen icke torde hafva varit öfvertygande ens för nämnda komité, då densamma i sitt förslag till bevillningsstadga frångått sin ofvan uttalade uppfattning och förordat åtgärder, mot hvilka alldeles samma skäl lika väl skulle kunna anföras. Konung och Riksdag hafva äfven i afscende å skyldigheten att till taxeringsmyndigheterna lemna uppgifter enats om bestämmelser, hvilka i lika hög grad som den nu föreslagna åtgärden beröra förmögenhetsförhållanden, tillhörande det mera privata

området. Hvad särskildt beträffar det ofta anförda skäl mot principens genomförande, som skulle ligga i frestelse för den skattskyldige att lemna ofullständiga och otillförlitliga uppgifter, hvaraf skulle vållas mera oreda och osäkerhet än den nytta, som principens tillämpning kunde medföra, framhåller herr Johansson, att uppgifterna, som ju äro afsedda egentligen till ledning för taxeringsmyndigheterna, måste underkastas dessas pröfning, liksom gifvetvis lagstiftningen måste låta sig angeläget vara att genom lämpliga straffbestämmelser söka skaffa sig åtlydnad på håll, der den medborgerliga pligtkänslan och allmänandan må hända icke finnas tillräckligt utvecklade.

Utskottet finner väl, att i ett genomfördt inkomstbeskattnings-system en dylik grundsats som den s. k. sjelfdeklarationsprincipen är till stor nytta, ja rent af nödvändig för systemet. Att länder, hvarest inkomstbeskattningsystemet till större eller mindre del genomförts, funnit sig föranledda, det ena efter det andra, att i sin beskattningslagstiftning införa principen, är således ingalunda förunderligt. I vårt land deremot finnes icke ett dylikt inkomstbeskattnings-system, och principen får således hos oss ingalunda samma betydelse. Dess införande i vår beskattningslagstiftning är icke en åtgärd, framkallad af nödvändighet, utan endast af lämplighetshänsyn. I sådant afseende har också hos oss tagits steg i rigtning mot genomförande af sjelfdeklarationsprincipen. Så infördes med vår nu gällande bevillningsförordning förpligtelsen för skattskyldig att, vid stadgadt äfventyr, inom viss tid efter derom från bevillningsberedningens ordförande bevisligen emottagen uppmaning till denne lemna uppgift å det belopp, hvartill den skattskyldiges inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått. Utskottet har sig likväl bekant, att allmänheten, oaktadt de åtta år, som förflutit, sedan föreskriften inkom i vår lagstiftning, ännu icke vant sig dervid, utan fortfarande ogerna underkastar sig densamma; och kan utskottet under sådana omständigheter icke biträda herr Johanssons uppfattning, att tiden skulle vara mogen för ett fullständigt genomförande hos oss af ifrågavarande princip. Innan lämpligt kan vara att taga ett nytt steg i den inslagna rigtningen, anser utskottet, att hvad som i saken redan åtgjorts, måste mera allmänt hafva gjort sig gällande.

På grund af hvad utskottet sålunda anført får utskottet hemställa,

4:o) att berörda af herrar Johansson och Redelius väckta motioner icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 19, anmärker herr *J. Andersson* i Lysvik, att uti såväl det med Kongl. Maj:ts proposition n:o 6 till 1883 års Riksdag öfverlemnade förslag till nu gällande bevillningsförordning som samma Riksdags skrivelse i ämnet under n:o 79 har början af § 49 mom. 3 följande lydelse: »Afskrift af *mantals- och taxeringslängden*, i hvad den angår hvarje särskild kommun på landet, skall jemväl senast den 15 augusti af häradskrifvaren tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande» etc., under det att i nu gällande bevillningsförordning början af samma moment lyder: »Afskrift af *taxeringslängderna*» etc.

I förordningen har sålunda skyldigheten att meddela afskrift utaf mantalslängden, hvilken för den personella beskattningen till folkskoleväsendet inom kommunerna erfordras, uteslutits från häradskrifvarens tjänsteåliggande, och dylik afskrift erhålles på grund deraf också icke utan särskild begäran och mot lösen.

Då denna lösen, om den ock i och för sig kan anses mindre dryg, likväl i längden blir ganska tyngande för kommunen, och förordningen i allt fall bort erhålla den lydelse, som Kongl. Maj:t föreslagit och Riksdagen beslutat, hemställer motionären,

att Riksdagen för sin del ville besluta, att § 49 mom. 3 i gällande bevillningsförordning skall bringas till öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts ofvannämnda förslag och Riksdagens beslut år 1883.

Mot hvad motionären sålunda andragit vill utskottet erinra, att enligt Kongl. Maj:ts förslag till nu gällande bevillningsförordning skulle såväl fastighetsvärdet som inkomstbeloppet, för hvilket bevillning skulle erläggas, införas i en gemensam längd, benämnd *mantals- och taxeringslängd*.

Jemväl Riksdagen upptog i sin skrivelse med anledning af berörda förslag stadgandet om denna gemensamma längd. Det var sålunda denna längd, hvaraf, enligt stadgandet i § 49 mom. 3 af såväl Kongl. Maj:ts förslag som Riksdagens skrivelse, afskrift skulle af häradskrifvaren tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande, och med uttrycket i berörda §: »Afskrift af *mantals- och taxeringslängden*» afsågs ingalunda, såsom motionären förmenat, afskrifter af mantalslängd och taxeringslängd. I händelse sådant åsyftats hade uttrycket nog erhållit en annan formulering.

Då emellertid Kongl. Maj:t vid utfärdandet af nu gällande bevillningsförordning fann skäl frångå anordningen af en sådan gemensam längd och i stället förordnade, att fastighetsvärderingen skulle införas för sig i längder, grundade på mantalslängden, och inkomstbevillningen

jemväl för sig i sina särskilda längder, följde deraf med nödvändighet den anmärkta ändringen i § 49 mom 3. Att bringa detta moment ensamt i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag och Riksdagens beslut, kan sålunda icke ske utan vidtgående ändringar i hela nu gällande bevillningsförordning, och att införa ett särskildt stadgande om skyldighet för häradsskrifvare att utan lösen tillställa kommunalstämmas ordförande afskrift af mantalslängden, finner utskottet icke heller lämpligt, då ett sådant stadgande, utan någon annan nytta än den högst obetydliga besparing, som kommunen i följd deraf kunde göra, skulle i hög grad betunga innehafvarne af en redan förut ansträngande tjänstebefattning.

Utskottet får därför hemställa,

5:o) att herr Anderssons motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr *N. Persson* i Vadensjö anför i en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 126, att man, för att vinna det mål för en rättvis skattefördelning, som måste anses förefinnas uti ett proportionellt förhållande emellan skattebördan och den skattskyldiges förmåga att bära bördan, måste taga hänsyn till ej blott den beskattades inkomst utan äfven i nästan lika hög grad hans nödiga utgifter, hans outhärliga lefnadskostnader, hvilka senare åter torde, sedda i största allmänhet, bero på antalet af de personer, som en skattskyldig har att underhålla. Då emellertid denna grundsats ingalunda blifvit hos oss iakttagen i fråga om vår enda allmänna direkta personskatt, de s. k. mantalspenningarne, hvilka utgå med ett lika belopp för alla och en hvar, oafsedt storleken af de skattskyldiges så väl inkomst som nödiga lefnadskostnader, har motionären ansett, att till en början mantalspenningarne böra bestämmas till olika belopp för gifta och ogifna män, så att de senare, som endast hafva sig sjelfve att underhålla, komma att påföras högre belopp.

På grund af det sålunda anförda, och då de närmare bestämmelserna af regeringen bäst kunna afvägas och uppgöras, föreslår motionären, att Riksdagen beslutar att ingå till Kongl. Maj:t med underdånig skrifvelse, hvari anhålles, att Kongl. Maj:ts täcktes låta utarbета och förelägga en kommande Riksdag förslag till bevillning, utgående med lägre

belopp af gifta män än af män, som ej äro eller varit gifta och uppnått en ålder af minst 25 år.

Genom det sålunda framställda förslaget komme man att från nu gällande beskattningsprincip göra en afvikelse, som skulle orsaka rubbning i beskattningssystemet utan att blifva af någon vidare betydelse för vare sig staten eller den skattskyldige.

Utskottet finner sålunda det af motionären framställda yrkande icke kunna förordas, utan hemställer,

6:o) att herr Perssons motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 149, har herr A. Svensson i Edum — jemte det han i motionen framställt förslag derom att, i den händelse Riksdagen beslutade höja bevillningen för jordbruksfastighet, olika benämningar måtte antagas på den dittills gällande och på den förhöjda, hvilket förslag blifvit af utskottet behandladt i sammanhang med Kongl. Maj:ts proposition n:o 4 om ändring i gällande bevillningsförordning samt en af herr J. Bratt m. fl. väckt motion i samma ämne — tillika fäst uppmärksamheten på det mindre lämpliga i bestämmelsen uti instruktionen för taxeringsmyndigheterna derom, att vid åsättande af värde å jordbruksfastighet, byggnader eller inrättningar, hvilka icke begagnas för jordbruket och dess binäringar tillhörande rörelse, skola särskildt taxeras. Denna bestämmelse, som enligt motionärens uppgift tillämpas mycket olika, synes motionären icke stå i öfverensstämmelse med en rättvis beskattning, då derigenom jordbruksfastigheter, fullt likställda med hvarandra i afseende å afkastning och andra förmåner men försedda med byggnader af förenämnda beskaffenhet till olika värde, komma att beskattas olika, ett förhållande, som blifver än mer orättvist i och med tillämpningen af lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

På grund häraf föreslår motionären, att i bevillningsförordningen införes den bestämmelse, att vid taxeringsvärdets åsättande å jordbruksfastighet hufvudsakligast fästes afseende vid dess afkastningsförmåga.

Utskottet vill emot förslaget endast erinra, att den deri förordade princip för bestämmande af taxeringsvärde å jordbruksfastighet förefinnes i vår bevillningslagstiftning, der den ligger till grund för samt-

liga stadgandena i § 1 af den vid bevillningsförordningen fogade instruksion för taxeringsmyndigheterna. Då utskottet anser det obehöfligt, att någon särskild bestämmelse i ämnet inflyter jemväl i sjelfva bevillningsförordningen, får utskottet hemställa,

7:o) att herr Svenssons motion i den del densamma nu varit föremål för utskottets behandling måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Då först sedan statsverkets behof blifvit utredda och bevillningssumman bestämd, yttrande kan afgifvas angående de i bevillningsförordningen upptagna procent- och sifferbelopp, kommer utskottet att framdeles under riksdagens lopp göra den slutliga framställning i förevarande ämne, hvartill förhållandena föranleda.

Stockholm den 21 april 1892.

På utskottets vägnar:

F. BARNEKOW.

Reservationer:

vid 3:dje punkten af herr O. B. Olsson;

vid 6:te punkten af herr O. B. Olsson.
